

به نام خداوندی

که هستی را آفرید،

که اسرار هستی را آفرید،

و انسان راه که در این اسرار غور کند.

سرشناسه:

BELLAK, L.

عنوان:

راهنمای بالینی ارزیابی عملکردهای ایگو
(EFA)

*EGO FUNCTION ASSESSMENT
A MANUAL*

نوبت چاپ: دوم

شمارگان: ۲۰۰ نسخه

چاپ: دیجیتال آبنوس

قیمت: ۶۹۰۰۰۰ ریال

نشانی:

اتوبان کردستان/خ ۲۷/غربی/۲۰ متری

اول/خ ۲۵/پلاک ۱۸/طبقه ۲

تلفن: ۸۸۳۵۰۸۵۸

neevandpub.ir

پدیدآورنده: بَلَك، لئو پولد.

مترجم: دکتر محمدامین شریفی

مشخصات نشر: تهران: نیوند، ۱۳۹۸

مشخصات ظاهری: ۱۳۶ صفحه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۰۲۸-۳-۱

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: روان شناسی

رده بندی کنگره: ۱۳۹۶ ب ۴الف / RC ۴۷۳

رده بندی دیویی: ۶۱۶/۸۹۰۷۵

شماره کتاب شناسی ملی: ۴۸۹۸۷۱۸

نشر نیوند

۱۳۹۸

راهنمای بالینی ارزیابی عملکردهای ایگو (EFA)

نوشته:

لئوپولد بلک

ترجمه و گردآوری:

دکتر محمدمبین شریفی

نوبت چاپ: دوم شمارگان: ۲۰۰ نسخه

چاپ: دیجیتالیتهن، ۱۳۹۸

مدیر تولید: پریسا فرجی

صفحه آرایی: فریده سجادی

طراحی جلد: فریده سجادی

قیمت: ۶۹۰۰۰ تومان

نشر نیوند

وابسته به نشریه پژوهش های روان شناختی

نشانی: تهران / اتوبان کردستان / بعد از پل حکیم / خیابان ۲۷ غربی / ۲۰ متری اول /

خیابان ۲۵ / شماره ۱۸ / طبقه ۲

www.neevandpub.ir

تلفن: ۸۸۳۵۰۸۵۸

کتاب حاضر ترجمه‌ای از راهنمای زیر است:

Bellak, L. (1988). Ego Function Assessment (EFA): A Manual.

New York: Larchmont.

از آنجا که راهنمای فوق، خیلی خلاصه است، برای ملموس تر شدن مطالب،
نکاتی از کتاب‌های دیگر، به ویژه منبع زیر به آن اضافه شده است:

Edited by, Bellak, L., & Goldsmith, L. A. (1984). The broad scope
of ego function assessment. New York: John Wiley & Sons.

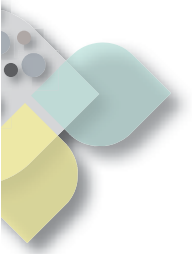
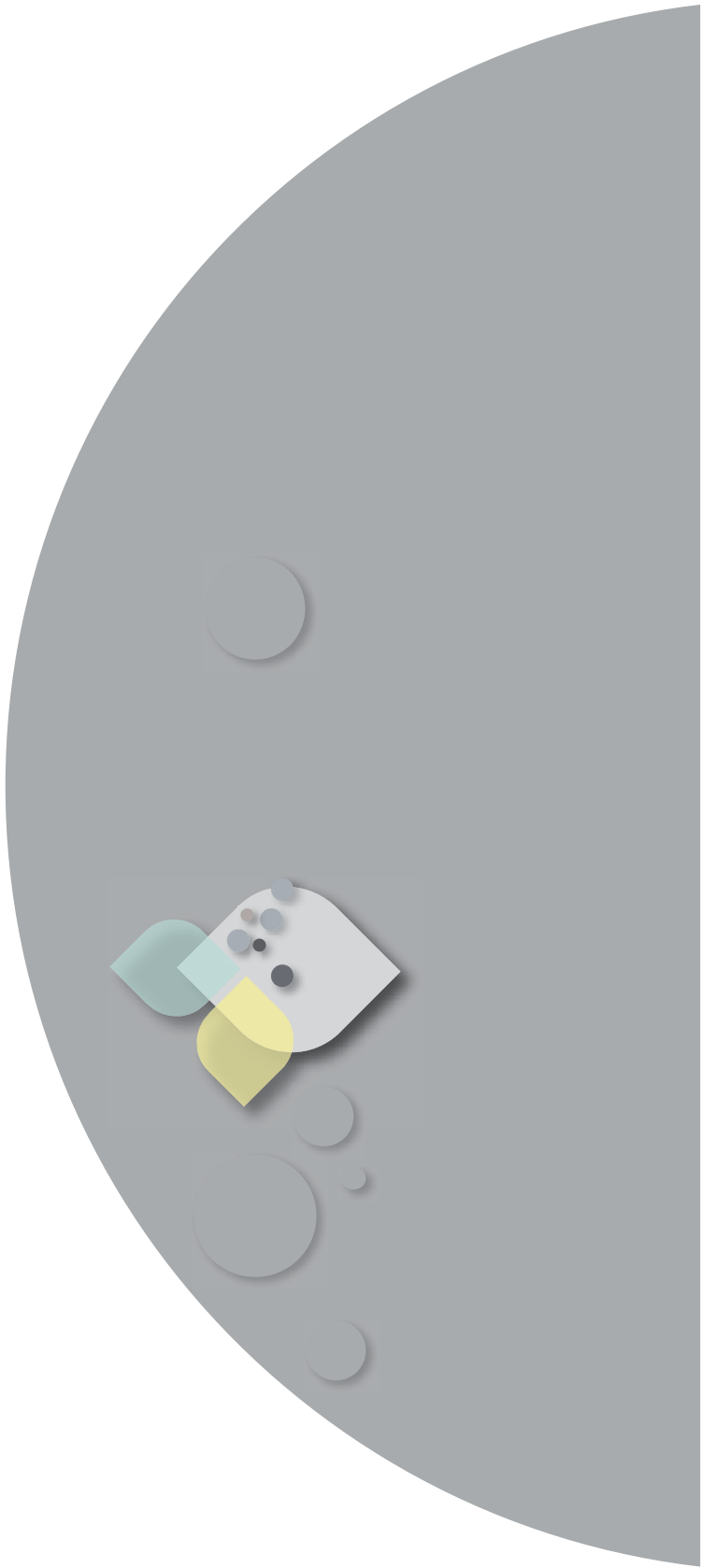

تقدیم به استاد و همکار ارجمندم

آقای دکتر سید حسین قافله‌باشی

به پاس خوبی‌های بی‌شمار

فهرست مطالب

پیشگفتار مترجم
بخش نخست: آشنایی با کارکردهای ایگو

۹	کارکردهای ایگو: فهرست معرفی شده توسط لئوپولد بلک (۱۹۸۴ و ۱۹۸۸)
۲۶	روابط اَبژه
۳۰	واقعیت سنجی
۳۲	قضاوت
۳۴	حس واقعیت و حس خود
۳۵	تنظیم و کنترل سابق‌ها، عواطف و تکانه‌ها
۳۸	فرآیندهای فکر
۳۹	واپس‌روی انطباقی در خدمت ایگو (ARISE)
۴۴	کارکرد دفاعی
۴۶	سد محرك
۴۹	کارکرد خودمختار
۵۲	عملکرد ترکیبی - انسجامی
۵۴	تسلط - شایستگی

- ۵۷ سوپرایگو
- ۵۸ مؤلفه‌ی نخست: تداخل فاکتورهای سوپرایگو با کارکردهای ایگو
- ۶۱ مؤلفه‌ی دوم: یک‌دستی و ناهماهنگی عملکرد سوپرایگو
- ۶۳ مؤلفه‌ی سوم: انطباق کلی سوپرایگو

- ۶۹ توصیف سلسله‌مراتبی گروبر از سوپرایگو

بخش دوم: نحوه‌ی ارزیابی کارکردهای ایگو

- ۷۷ برای سنجش کارکردهای ایگو، چه سؤالاتی می‌توان از بیمار پرسید؟
- ۸۰ سنجش کارکرد ایگو (EFA) بر اساس روش بلك
- ۸۲ نمره‌گذاری EFA-M
- ۱۲۲ يك مثال از سنجش روابط ابژه با كمك كارت های TAT

پیشگفتار مترجم

در نظریه‌ی روان‌تحلیلی، یک سری اصول موضوعه (postulates) پیشنهاد شده است که بود و نبود آنها، به صورت عینی قابل اثبات نیست، اما به صورت انتزاعی قابل استنباط‌اند. به همین دلیل، اصطلاح فراروانشناختی^۱ برای آنها انتخاب شده است. این مفاهیم یا سازه‌های مفهومی^۲ فراروانشناختی، به منظور توصیف نظام روانی یا تشکیلات روان^۳، هم به لحاظ ساختار^۴ و هم از نظر فرایند^۵، معرفی شده‌اند که شامل پنج دیدگاه است: دینامیک، ساختاری،

.....

1. metapsychological
2. constructs
3. mental apparatus
4. structure
5. process

توپوگرافیک، تکوینی و اکونومیک. از دل این دیدگاه‌ها یا مفاهیم تئوریک، یک سری اصطلاحات یا مفاهیم تئوریک دیگر هم استخراج شده است که فهم آنها در چهارچوب هر یک از دیدگاه‌های پنج‌گانه‌ی زیر، معنادار می‌شود.

دیدگاه دینامیک یا پویشی (dynamic)

دیدگاه دینامیک به این موضوع اشاره دارد که تمامی پدیده‌های روانی، نتیجه‌ی یک تعامل دائمی و لاینقطع نیروهایی است که در تضاد با یکدیگر قرار دارند. این دیدگاه تلویحاً بیان می‌دارد که رفتار و انگیزش آدمی، ماهیتی با سه ویژگی دارد: فعال، گرانباز از انرژی^۱ و پیوسته در حال تغییر.

مفاهیم مرتبط: جبرگرایی روانی، تعارض، مقاومت و واپس‌رانی از عمده‌ترین مفاهیمی هستند که از دیدگاه دینامیک استخراج می‌شوند. مطابق با دیدگاه دینامیک، چون ذهن، پذیرای نیروهای متفاوت به درون خود است، بنابراین، بروز مجموعه‌ای از تعارض‌ها بین این نیروها، غیرقابل اجتناب خواهد بود و تشکیلات روان هم به‌منظور کاهش یا حذف رنجش‌ها و ناخشنودی‌های برآمده از این تعارض‌ها، مجبور به استفاده از مکانیسم‌های مختلفی است که پروتوتایپ یا نمونه‌ی اصلی آن، واپس‌رانی^۲ است.

دیدگاه ساختاری (structural)

دیدگاه ساختاری به این ایده اشاره دارد که تشکیلات روانی، براساس واحدهای کارکردی یک ذات یا خمیره‌ی سه‌بخشی، سازمان‌دهی شده است: اید، ایگو و سوپرایگو. این سازمان شخصیتی بنیادین، ساختار

.. - - - - - .

1. energy laden

2. repression

تئوریک تعارض درون‌روانی میان سه ارباب خشن را شکل داده است: غرایز (اید)، الزامات واقعیت بیرونی (ایگو) و استانداردهای اخلاقی فرد (سوپرایگو).

دیدگاه توپوگرافیک (topographic)

مثل دیدگاه‌های دینامیک و اکونومیک، دیدگاه توپوگرافیک هم یکی از سه بعد فراروانشناسی فروید است. طبق مفروضه‌ی اصلی دیدگاه توپوگرافیک، پدیده‌های روانی خودشان را در سطوح مختلفی از «بروز و ظهور» آشکار می‌کنند؛ از دورترین کناره‌های ذهن (ناهشیاری) گرفته تا مرز آگاهی (نیمه‌هشیار) و نهایتاً تا سطوح روئین ذهن (هشیاری).

مفاهیم مرتبط: دیدگاه توپوگرافیک می‌تواند پدیده‌ی واپس‌رانی را توضیح دهد. با استفاده از واپس‌رانی، سیستم روانی آدمی محل توپوگرافیک ایده‌ای را که نماینده و نمایشگر یک غریزه‌ی معین است، تغییر می‌دهد.

دیدگاه تکوینی (genetic)

دیدگاه تکوینی به سبب‌شناسی تعارض‌ها، به‌صورت رشدی و تاریخی می‌پردازد. به بیان واضح‌تر، این دیدگاه، با جنبه‌های تاریخی‌چهره‌ای شخصیت، و رشد بعدی آن سر و کار دارد. مفاهیم مرتبط: اجبار به تکرار و ترنس‌فرنس.

دیدگاه اکونومیک یا اقتصادی (economic)

دیدگاه اکونومیک (اقتصادی)، در واقع پیامد اقتصادی دیدگاه‌های قبلی است و به سه موضوع مهم در باب انرژی روانی می‌پردازد: چگونگی توزیع،

.....

1. manifestation

2. distribution

تخلیه^۱ و دگردیسی^۲ انرژی روانی. همچنین، این دیدگاه نتیجه‌گیری‌هایی غیرمستقیم و ضمنی درباره‌ی دو موضوع دارد: ۱) چگونگی ابراز عواطف و ایده‌ها (مثلاً کلامی یا جسمی) و ۲) چگونگی دفاع آدمیان در برابر تهدیدهای روانی، با اتکا به دامنه‌ی وسیعی از مکانیسم‌های دفاعی.

منطبق و متناظر با دیدگاه‌های پنج‌گانه‌ی فوق، روش‌هایی برای مفهوم‌سازی موردی^۳ یا آن‌گونه که در نظریه‌های سایکوآنالیتیک، مصطلح‌تراست «فرمول‌بندی موردی^۴»، وجود دارد. ولی در کل، اکثر روش‌های فرمول‌بندی، عموماً یا ساختاری‌اند یا محتوایی. زمانی که توانمندی‌های زیربنایی و نسبتاً ثابت شخصیت بیمار را بررسی می‌کنیم (مثل دفاع‌های منشی‌غالب، توانایی واقعیت‌سنجی، روابط ابژه، توانایی‌های شناختی و مانند اینها)، در واقع، در حال بررسی خصایص ساختاری هستیم. بنابراین، فرمول‌بندی‌های ساختاری^۵ به فرم (شکل) یا ساختار کارکردهای روانشناختی (که نسبتاً ثابت هستند) می‌پردازد. نویسندگان OPD-2، ساختار را این‌طور تعریف کرده‌اند: «ساختار، به آسیب‌پذیری^۶ شخصیت، آمادگی^۷ برای بیماری، و ظرفیت فرد برای پردازش تعارض‌های درونی و رویدادهای استرس‌زای بیرونی اشاره دارد» (گروه کاری OPD-2، ۲۰۰۸؛ ص ۱۹۹). اما

.....

1. discharge
2. transformation
3. case conceptualization
4. case formulation
5. structural
6. vulnerability
7. disposition
8. Operationalized Psychodynamic Diagnosis (OPD)

فرمول‌بندی‌های دینامیک^۱ (یا پویشی) به محتوای پردازند، یعنی بر معنای علایم بیمار، انگیزه‌های او، امیال و دفاع‌هایی که در برابر امیال عکس می‌شوند، و محتوای تعارض‌ها متمرکز می‌شوند. فرمول‌بندی‌های دینامیک، معمولاً از فرمول‌بندی‌های تکوینی^۲ جدا نیستند؛ رویکرد اخیر، به سبب‌شناسی تعارض‌ها به شیوه‌ی تاریخی‌چهار می‌پردازد. در این نوع فرمول‌بندی، مصاحبه‌کننده روی آیتم‌های زیر تمرکز می‌کند: دورترین خاطره‌ی بیمار، سابقه‌ی رشدی، رویدادهای تروماتیک (مثل آزارهای جسمی/جنسی/هیجانی؛ سابقه‌ی جراحی؛ ابتلاء والدین به سوء مصرف مواد و الکل؛ سایکوز والدین)، استرس‌ورهای خفیف‌تر (مثل تولد همشیره‌ها)، ناسازگاری‌های والدین، شکست‌های تحصیلی و مواردی از این دست. با این مقدمه، باید گفت که:

* ارزیابی عملکردهای ایگو (EFA)^۳ که توسط بلک^۴ (۱۹۸۴؛ ۱۹۸۸) معرفی شده است، نمونه‌ای از یک فرمول‌بندی ساختاری است. همچنین محور M از کتاب PDM^۵ (راهنمای تشخیصی روان‌پویشی) نیم‌رخ‌ی از کارکرد روانی بیمار به دست می‌دهد که در واقع نوعی فرمول‌بندی ساختاری است (گروه کاری PDM، ۲۰۰۶؛ ص ۷۳).

* روش درون‌مایه‌ی ارتباط تعارضی مرکزی^۶ (CCRT) که توسط لوبورسکی و کریتس - کریستف^۷ (۱۹۹۸) معرفی شده، نمونه‌ای از یک

.....

1. dynamic
2. genetic
3. Ego Function Assessment (EFA)
4. Bellak
5. Psychodynamic Diagnostic Manual (PDM)
6. Core Conflictual Relationship Theme (CCRT)
7. Luborsky & Crits-Christoph

فرمول‌بندی دینامیک است.

* تشخیص روان‌پویشی عملیاتی‌شده (OPD) نیز جزء محدود ابتکارانی است که نه تنها جنبه‌های ساختاری و محتوایی (=پویشی) را در بر می‌گیرد، بلکه الگوهای روابط بین‌فردی که مختص بیمار و منش او هستند هم، بررسی می‌کند. دومین نسخه‌ی این کتابچه‌ی تشخیصی (OPD-2) شامل ۵ محور زیر است:

محور I: تجربه بیماری و پیش‌نیازهای درمان (experience of illness and prerequisites for treatment)

محور II: روابط بین‌فردی (interpersonal relations)

محور III: تعارض (conflict)

محور IV: ساختار (structure)

محور V: اختلالات روانی و سایکوسوماتیک (mental and psychosomatic disorders)

از محورهای دوم، سوم و چهارم برای فرمول‌بندی جامع بیمارانی می‌توان استفاده کرد (گروه کاری OPD-2، ۲۰۰۸).

از آنجا که موضوع کتاب حاضر، در واقع یکی از شناخته‌شده‌ترین روش‌های فرمول‌بندی ساختاری است، شاید توضیحات مسر و ولیتسکی^۱ (۲۰۰۷؛ ص ۸۲-۸۱) در باب مفهوم «ساختار» قدری به روشن‌تر شدن موضوع کمک کند. آنها معتقدند که ساختارها، به آن دسته از کارکردها یا عملکردهای روانشناختی اشاره دارند که نسبتاً ثابت و بادوام‌اند و معمولاً شامل این چهار مورد می‌شوند:

۱. کارکردهای خودمختار ایگو^۲ (اینها شامل آشفته‌گی‌های موجود در کارکردهای بنیادین بیولوژیک، ادراکی، حرکتی و شناختی می‌شود، مثلاً زبان. برای متخصصی که در حال بررسی این کارکردهاست، کفایت واقعیت‌سنجی

1. Messer & Wolitzky

2. autonomous ego functions

بیمار، به‌ویژه آیتمی مهم است).

۲. عواطف، سایق‌ها و دفاع‌ها^۱ (اینها به شیوه‌های منشی فرد در نحوه‌ی تجربه کردن تکانه‌ها و احساسات و نحوه‌ی مهار آنها اشاره دارد. پاره‌ای از سؤالاتی که برای ارزیابی آنها به‌کار می‌رود عبارتند از: آیا این شخص قادر است که دامنه‌ای از احساس‌ها را تجربه کند، بدون اینکه بیش از حد، آنها را سرکوب کند یا به‌وسیله برخی از احساساتش درهم کوبیده شود و از پا درآید؟ آیا یک عاطفه‌ی غالب وجود دارد که سایر کارکردهای شخص را تحت الشعاع قرار داده باشد؟ آیا عواطفی که ارتباط نزدیکی با هم دارند (مثلاً خشم^۲، نفرت^۳، تحریک‌پذیری^۴، حسادت^۵) به اندازه‌ی کافی از یکدیگر متمایز هستند، یا اینکه همگی آنها را بیمار ذیل خشم گرد می‌آورد و دسته‌بندی می‌کند؟ مکانیسم‌های دفاعی بیمار تا چه اندازه پخته، نوروتیک یا بدوی‌اند؟ آیا دفاع‌های او باعث شده‌اند که لذت بردن از زندگی محدود شود یا با لذت بردن او از زندگی تداخل ایجاد کرده‌اند؟).

۳. کارکردهای مرتبط با «ابژه»^۶ (در اینجا، اسلوب‌ها و سبک‌های اساسی فرد برای ارتباط‌هایش با دیگران، مد نظر است و متخصص دنبال پاسخی برای این سؤالات است: آیا این فرد قادر است که آدمی اهل اعتماد^۷ و صمیمی، ولی در عین حال، مستقل و خودمختار باشد؟ آیا در ارتباط‌هایش بیش از حد کنترل‌کننده است؟ خیلی ساطه‌پذیر است؟ پرتوقع است؟

.....

1. affects, drives, and defenses

2. anger

3. hate

4. irritation

5. jealousy

6. object-related functions

7. trusting

خودمغلوب کننده است؟).

۴. کارکردهای مرتبط با «خود»^۱ (این کارکردها به توانایی فرد برای حفظ کردن یک ارزیابی مثبت از خودش، و توانایی اش برای حفظ انسجام و ثبات اشاره دارد. همانندسازی ها، هویت، ایده آل ها و اهداف، بخش دیگری از این کارکردها هستند. به منظور داشتن برآوردی از کارکردهای مرتبط با خود، باید این سؤالات را در نظر داشت: آیا ارزش های این فرد، ثبات و دوام دارند؟ آیا بلندپروازی های او با استعدادهای هماهنگ و متناسب اند؟ او تا چه اندازه در برابر افت عزت نفس، یا تجربه ی شرم و حقارت مستعد و آسیب پذیر است؟).

از آنجا که ارزیابی کارکردهای ایگو، یکی از آیتم های مهم برای تخمین آمادگی بیماران جهت ورود به روان درمانی است، امیدوارم کتاب حاضر، کمک کوچکی برای همکاران روانشناس و روانپزشک، به منظور درک بهتر از مراجعین شان باشد. از بانوی ارجمند، دکتر مژگان صیفوریان، که طی دو سال گذشته، زحمت سفارش و خرید کتاب های زیادی، من جمله آثار Bellak را از آمریکا عهده دار شدند، متشکرم. همچنین، مترجم، سپاسگزاری قلبی از جناب آقای دکتر زمانی و سرکار خانم فرجی را بر عهده ی خود می داند.

محمدامین شریفی

Ph.D. در روانشناسی

• - - - - - •

- Bellak, L., & Goldsmith, L. A. (1984). The broad scope of ego function assessment. New York: John Wiley & Sons.
- Bellak, L. (1988). Ego Function Assessment (EFA): A Manual. New York: Larchmont.
- Luborsky, L., Crits-Christoph, P. (1998). Understanding Transference: The Core Conflictual Relationship Theme Method. New York: Basic Books.
- Messer, S. B., & Wolitzky, D. L. (2007). In edited by, Eells, T. D (2007). Handbook of Psychotherapy Case Formulation. New York: Guilford Press.
- OPD Task Force. (2008). Operationalized psychodynamic diagnosis, OPD-2: manual of diagnosis and treatment planning. Cambridge: Hogrefe & Huber.
- PDM Task Force. (Ed.). (2006). Psychodynamic diagnostic manual. Silver Spring, MD: Alliance of Psychoanalytic Organizations.

